

'Een duurzaam systeem moet je duurzaam verkopen'

Dick Pater is teler van bladgewassen en (spits)kool en lid van de stuurgroep 'Teelt de Grond uit'. Hij geeft zijn visie over het rendement en de toekomstperspectieven. Pater is ervan overtuigd dat teelt op water voor bepaalde gewassen uit kan, mits de handel het als duurzaam vermarkt.

Firma Pater & Co heeft achter het bedrijf een niet te missen proefopstelling van 700 vierkante meter waterteelt, aangelegd door Cultivation Systems van Maurice van de Knaap. Dick Pater en de firmanten Dave Smit en René Duyn proberen aan de ene kant de knelpunten in het systeem op te lossen en aan de andere kant de markt te interesseren. Het een gaat niet zonder het ander. Uitgangspunt bij dit innoverende bedrijf is de emissie beperken en duurzaamheid vergroten. Pater somt de voordelen op: "Minder gebruik en emissie van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen, minder grondbezetting, minder onderhoud aan grond en machines en minder brandstofgebruik."

Duurzaam verkopen

Mooie voordelen natuurlijk, maar er is meer nodig voor een rendabele teelt. "Een duurzaam geteeld product moet zich in de markt onderscheiden. Voor

zover dat niet zichtbaar is, moet je dat zichtbaar maken, eventueel door verpakking en service", aldus Pater. Op dit moment levert Firma Pater & Co de sla met wortels, verpakt in een plastic zakje. Het duurzaam geteelde product blijft zo langer vers. Daarbij maakt het bedrijf afspraken over de frequentie van levering. Het ligt nu bij twee supermarkten in Oost-Europa. "Zo'n aanpak lijkt meer te kosten, maar als het aanslaat hou je de prijs vast, terwijl het overige product in bulk verandert."

Hiermee geeft Pater aan dat waterteelt geen alternatief is voor groot-schalig ijsbergsla telen. "Dat product is over de top en verandert in bulk. Relaties in de markt liggen bovendien vast. Met een nieuw product kom je daar niet tussen." Perspectief is er wel voor slasoorten zoals lollo rosso, bionda en Salanova en voor stengeluien en kruiden. "De supermarkten moeten het oppakken, dan kunnen we opschalen en automatiseren."

'Rekenen is niet moeilijk'

"We moeten niet langer in teeltrondes denken, maar in dagen: 700 vierkante meter teeltsysteem staat vol bij 14 duizend planten. Als je dat deelt door een gemiddeld aantal groeidagen van 35, dan kom je op 400 oogstbare kroppen per dag en dat keer 175 oogstdagen is 70 duizend stuks. Dat zijn 100 kroppen per vierkante meter, dus 1 miljoen per hectare!" De kostprijs van een krop sla is 24 cent, waarvan 8 cent arbeid per verwachte teelt op water uit te kunnen komen op 10 cent arbeid per krop, hoewel dat nu 20 tot 25 cent is. Ongeveer 5 cent kosten de planten, meststoffen en koeling. Resteert 10 cent per krop om in het teeltsysteem te investeren. "Bij een productie van 100 kroppen per vierkante meter per teeltjaar betekent dit dat de kostprijs 10 euro per vierkante meter per jaar mag zijn. Als het teeltsysteem in vier jaar wordt afgeschreven, mag de investering dan 40 euro zijn."

Een beetje uitvindders

Schrikt de onbekendheid en kwetsbaarheid van een teelt op water hem niet af? Pater: "We zijn een beetje uitvindders en niet bang voor extremen. We kijken wat er gebeurt en spelen daarop in." Pater denkt nog drie jaar nodig te hebben om het systeem te optimaliseren. "Alleen de markt kan roet in het eten gooien." Pakt die het niet op, dan kan het over een paar jaar op het Waarlantse bedrijf weer afgelopen zijn met de waterteelt.

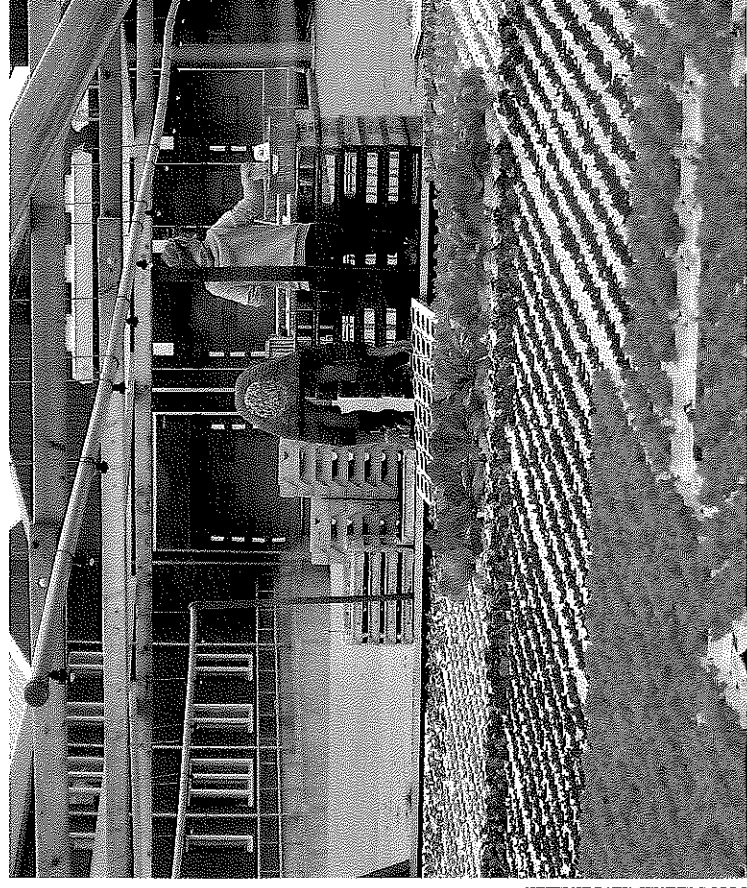
De huidige opstelling op 700 vierkante meter is eenvoudiger dan op Proeftuin Zwaagdijk. Er zijn geen pompjes en ook geen beluchtingsystemen in het bassin. In het bassin ligt wel een grote leiding aangesloten op een externe pomp. Het water wordt een paar keer per dag in beweging gebracht. Er is gestart met een ec van 3 die zo goed mogelijk op peil wordt gehouden. In tweehalve maand ging er nog niets mis. De beluchting wordt ook niet gemist. "Misschien groeit het met beluchting sneller, maar het zijn nu wel stevige kroppen. Mocht uit onderzoek blijken dat beluchten beter is, dan passen we dat aan."

Bij dit systeem van Cultivation Systems heeft de perskult geen direct contact met water. De wortels moeten eerst 'oversteken', wat betekent dat in de eerste teeltfase bovenlangs water wordt gegeven. De planten in de drijvende trayplaten worden na tien dagen overgezet en tevens wijder en hoger gezet. Pater: "Van die handeling willen we eigenlijk af. Ook de uitneembare potjes leiden tot extra werk. Wat ons betreft moet de tray dus worden aangepast." De bezetting is hoog. Er zijn geen paden. Er wordt vooraan geplant en achteraan geoogst. Het gewas schuift na elke nieuwe planting een stukje op. ●●●

Door Marga van der Meer
freelance journalist

Firma Pater & Co teelt 700 vierkante meter op water.

Verplanten van sla in het Cultivation Systems vergt volgens Pater nog een handeling te veel.

Witlofbiënnale krijgt als thema '(duur)zaam witlof'

Op 1 en 2 oktober vindt in Zwolle de twintigste witlofbiënnale plaats. Het programma heeft als thema '(duur)zaam witlof' meegekregen. Inschrijven moet voor 17 september bij LTO Vollegrondsgroente.net.

Dick Veerman, bekend van foodlog.nl, geeft op de eerste dag zijn visie over wat telers zelf kunnen doen aan het verbeteren van hun afzet met eigen marketing en een ketennetwerk. Hij neemt aan het einde van de dag ook deel aan een forumdiscussie over dit onderwerp. Esther de Lange, Europees Parlementslid voor het CDA, verzorgt de opening. Jan de Lange van Proeftuin Zwaagdijk doet verslag van zijn onderzoek naar residuen en MRL's en de Belgische onderzoeksster Inge Mestdagh van het POVLIT gaat in op haar onderzoek over kwaliteitscontrole van witlof in het winkelschap met als doel die kwaliteit te verbeteren. Stefan Hoquet van zaadfrma Hoquet

rassenproef te zien is. Op het bedrijf van Kees van Dun in Espel wordt aansluitend een beurs gehouden en daar zullen de rooimachines van WKM en Ploeger gedemonstreerd worden. Een demonstratie van de Ploeger is uniek in Nederland. In het veld bij Van Dun staat een rassenproef met twintig rassen. Mogelijk dat op het bedrijf van Jan de Vries in Espel de wortelteelt nog speciale aandacht krijgt.

Opgave voor het symposium moet gebeuren voor 17 september bij de organisatie van de witlofbiënnale: LTO Vollegrondsgroente.net. Een inschrijfformulier is te downloaden op www.vollegroendsgroente.net. De eerste dag vindt plaats in Event Center 'Nieuwe Buitensociëteit Zwolle' op het Stationsplein 1 in Zwolle. De tweede dag is vrij toegankelijk en start om 10:30 uur bij Kees van Dun, Vaartweg 82 in Espel. ●●●

Tijdens de witlofbiënnale zijn ook rassenproeven te zien.